

Wetenschapswinkel

Naar een dorpshart voor Spijk

Een levend dorp met een rijke geschiedenis

Jeroen Kruit en Bram ten Cate
Met medewerking van Diana Beljaars

rapport 302
februari 2014

WAGENINGEN UR
For quality of life

Wetenschapswinkel

Naar een dorpshart voor Spijk

Een levend dorp met een rijke geschiedenis

Jeroen Kruit en Bram ten Cate
Met medewerking van Diana Beljaars

rapport 302
februari 2014

WAGENINGEN UR
For quality of life

Colofon

Titel	Naar een dorpshart voor Spijk; Een levend dorp met een rijke geschiedenis
Trefwoorden	Participatie, sociale cohesie, dorpshart, recreatie
Keywords	Participation, social cohesion, village centre, recreation
Opdrachtgever	Stichting Actief Spijk
Projectuitvoering	Jeroen Kruit en Bram ten Cate met medewerking van Diana Beljaars
Projectcoördinatie	Ir. Jeroen Kruit en Ing. Bram ten Cate
Financiële ondersteuning	Wageningen UR, Wetenschapswinkel
Begeleidingscommissie	Guido Ariessen en Ilona Schopman, Stichting Actief Spijk Mark Slinkman, Burgemeester gemeente Rijnwaarden Erik Arkesteijn, dorpsbudgetstudie KNHM Freddy Nuij, Bedrijfsleider Steenfabriek Spijk (tot 1 januari 2013) Frans Jansen, Bedrijfsleider Steenfabriek Spijk (vanaf 1 januari 2013) Willy Witjes, bestuurslid Schutterij/Dorpshuis John Mulder, Expert Rivierdijken en historische geografie Bram ten Cate, projectmedewerker, Wageningen UR Jeroen Kruit, Projectleider, Alterra Wageningen UR Gerard Straver, Coördinator Wetenschapswinkel Wageningen UR (tot 1 april 2013) Lèneke Pfeiffer-Vermeer, Coördinator Wetenschapswinkel Wageningen UR (vanaf 1 april 2013)

Fotoverantwoording	De foto's, kaartjes en figuren zijn vervaardigd door de auteurs of de meewerkende studenten, tenzij anders aangegeven
Lay-out en omslagontwerp	Wageningen UR, Communication Services
Druk	RICOH, 's-Hertogenbosch
Bronvermelding	Verspreiding van het rapport en overname van gedeelten eruit wordt aangemoedigd, mits voorzien van deugdelijke bronvermelding
ISBN	978-94-6173-873-8

Wageningen UR, Wetenschapswinkel rapport 302

Naar een dorpshart voor Spijk; Een levend dorp met een rijke geschiedenis

Rapportnummer 302

Ir. Jeroen Kruit & Ing. Bram ten Cate met medewerking van Diana Beljaars

Wageningen, februari 2014

Stichting Actief Spijk

Guido Ariessen

Dijkhoevestraat 11

6917 BA Spijk (Gld)

gariessen@hetnet.nl

www.stichtingactiefspijk.nl

De Stichting Actief Spijk heeft ten doel het bevorderen van de leefbaarheid in het dorp Spijk. De stichting houdt zich bezig met onderwerpen die de gehele gemeenschap van het dorp raken.

Alterra Wageningen UR

Postbus 47

6700 AA Wageningen

(0317) 48 61 92

info.alterra@wur.nl

www.wageningenUR.nl/alterra

Alterra maakt deel uit van Wageningen Universiteit en Researchcentrum (Wageningen UR). Alterra is hét kennisinstituut voor de groene ruimte. Alterra biedt een combinatie van toegepast en wetenschappelijk onderzoek in een veelheid van expertisevelden op het gebied van de groene ruimte en het gebruik ervan.

Inhoud

Woord vooraf	7
Woord vooraf auteurs	8
Samenvatting	9
Summary	10
1 Een dorpshart voor Spijk	11
1.1 Een echte wens	11
1.2 Vraag aan de Wetenschapswinkel	11
1.3 Onderzoeksactiviteiten	12
1.4 Leeswijzer	14
2 Het dorpshart	15
3 Spijk in een weelderig groene omgeving	17
3.1 Een rijke geschiedenis	17
3.2 Een dorp met doorzettingsvermogen	24
3.3 Hoe zien de bewoners van Spijk de toekomst?	30
3.4 Als het in Spijk lukt...	31

4	Ontwerpvisie voor een dorpshart	33
4.1	Uitgangspunten, een retrospectief: het dorpsplan	33
4.2	Uitgangspunten, het jeugdonderzoek	35
4.3	Ontwerpkeuzes	37
5	Conclusies en aanbevelingen	51
5.1	Een dorpshart, het bestaat eigenlijk al!	51
5.2	Eigen kracht	52
5.3	Spijk staat op de kaart!	54
	Geraadpleegde literatuur en achtergrondinformatie	55
	Bijlage 1	
	Vragenlijst jeugdonderzoek Spijk	57
	Bijlage 2	
	Uitnodiging inwoners Spijk voor bijeenkomst Ontwerp-ideeën	59

Woord vooraf

De gemeente Rijnwaarden beweegt zich van een situatie van 'wij weten wat goed voor u is' naar een situatie met veel meer oog voor wat mensen zelf willen en ook kunnen doen. Belangrijke drijfveer daarbij is de crisis en de noodzaak tot bezuinigen. Vandaar dat wij als inwoners van Spijk enige jaren geleden Stichting Actief Spijk hebben opgericht met als doel de leefbaarheid in de ruimste zin van het woord te behouden of te vergroten. Daar vonden politiek en burgerinitiatief elkaar. Spijk, in de gemeente Rijnwaarden, is bij uitstek een dorp waar veel kan en gebeurt. Want als het in Spijk lukt dan lukt het ook elders in de gemeente, aldus de burgemeester!

De Stichting Actief Spijk is de afgelopen twee jaar samen met de Wetenschapswinkel van Wageningen UR nagegaan hoe een nieuw dorpschart voor Spijk eruit zou moeten zien. Het dorpsplan dat in het voorjaar van 2012 is gepresenteerd heeft hieraan ten grondslag gelegen. Niet alleen de volwassen inwoners van Spijk maar ook de jeugd van het dorp is gevraagd naar hun ideeën bij het dorpschart.

Wij als stichting zijn erg onder de indruk van de kracht, moed, inzet en hulp van de inwoners zelf. Het is geweldig om te zien dat wij als inwoners inmiddels op eigen kracht en vanuit de eigen wensen en ideeën de toekomst van ons mooie dorp Spijk vormgeven. Niet alleen het ontwikkelen van een dorpschart waarover in dit rapport verslag wordt gedaan, maar ook de andere activiteiten van de inwoners om ons dorp leefbaarder te maken. Zoals: de aanleg van de trap naar de dijk, het klompenpad en de rustplek in de pastorie. Dit geeft ons als stichting vertrouwen. Door er samen tegen aan te gaan, werken we aan de gemeenschapszin en de veerkracht van ons allen!

Dit rapport is voor ons als stichting ook zeer dierbaar, niet alleen wat betreft tijd die er is ingestoken en het resultaat, maar ook met name door Bram ten Cate en Jeroen Kruit van Wageningen UR die zeer veel voor ons hebben betekend. We hopen op deze manier onze droom voor een dorpschart voor Spijk te verwezenlijken.

Onze dank zonder verdere specifieke namen te noemen is groot naar iedereen die de afgelopen jaren heeft geholpen met de ontwerpschetsen voor het dorpschart en ons een warm hart heeft toegedragen op welke manier dan ook.

Onder het motto 'verleden heb je, toekomst moet je maken' presenteren wij graag deze visie voor Spijk waar wij als bestuur van Stichting Actief Spijk zeer trots op zijn.

Guido Ariessen

Namens het bestuur van Stichting Actief Spijk

Woord vooraf auteurs

Twee jaar geleden, in november 2011, maakten we voor het eerst kennis met Spijk. Een dorp dat toen, en nog steeds, bruist van enthousiasme en ondernemingszin. Een dorp dat mede daardoor voor diverse initiatieven op steun kan rekenen van haar burgemeester. Kortom, het bedje voor een project waar een interventie van de Wetenschapswinkel snel tot resultaten zou kunnen komen leek gespreid. De praktische vraag van Spijk moest 'alleen nog even aangepast' aan de eisen van de opleiding om er afstudeerders aan te kunnen laten werken.

Het werken met studenten leidt vaak tot onverwachte, inspirerende, inzichten. Het risico is dat deze inzichten soms lastig zijn terug te vertalen naar de oorspronkelijke vraagstelling. Dit laatste is het geval geweest voor Spijk. Van de vele ideeën was maar een beperkt deel bruikbaar voor de praktische vraag van Spijk.

De interactie met de bewoners van Spijk is op aandringen van de Begeleidingscommissie beperkt gebleven. *'Zonder praktische voorstellen loopt een bewonersavond in Spijk uit op een teleurstelling'*. Uiteindelijk hebben we op 25 juni 2013 na overleg met de begeleidingscommissie een avond belegd voor iedereen die wilde komen. Hier is ingezoomd op de voorstellen en hun onderbouwing voor het dorpshart en zijn de 'kernwaarden' van Spijk belicht door de ogen van ons buitenstaanders. De verkregen feedback maakte duidelijk dat we met de voorstellen op de juiste koers zaten.

Dat de gepresenteerde ontwerpschetsen nog een concretiseringslag nodig hebben om ze uitvoeringsrijp te krijgen is jammer. Maar het doorzettingsvermogen en de zelfredzaamheid van de Spijkenaren geeft veel vertrouwen. Kort na de presentatie gingen er al geluiden op dat leden van de begeleidingscommissie partijen hebben gesproken die de Spijkenaren bij de verdere concretisering willen ondersteunen. Dat dorpshart gaat er vast en zeker komen.

Ten slotte willen we de studenten en hun begeleiders van Van Hall Larenstein bedanken voor hun inbreng in dit project. Marc de Vrij, Chiel Coulen, Theo Kool, Bart Monshouwer, Harald Wijnia en Silko van der Vliet hebben zich in hun afstudeerproject laten inspireren door de problematiek op het Gelders Eiland. Ook Adrian Noortman, docent Tuin- en Landschapsinrichting, heeft ons waardevolle suggesties meegegeven.

Jeroen Kruit en Bram ten Cate

Samenvatting

De Stichting Actief Spijk staat voor een leefbaar Spijk. Een dorpshart moet hiervoor een belangrijke drager worden. Een plek waar ontmoeten centraal staat en waar ruimte is voor alle dorpsactiviteiten. Een plek die verbonden is met de geweldige natuurlijke omgeving en de rijke steenfabricage-geschiedenis. In het dorpsplan uit 2012 is aangegeven dat passerende recreanten onder meer een rustplek, een eet-en drinkgelegenheid en sanitaire voorzieningen zouden willen hebben. Verder bestaat er bij de bewoners van Spijk behoefte aan een groener dorpsaanzicht. De Stichting Actief Spijk heeft de Wetenschapswinkel van Wageningen UR gevraagd om te helpen een dorpshart vorm te geven. Met aandacht voor ontwikkelingen (kansen) die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van Spijk.

In de zomer van 2012 is het project van start gegaan. Er is een onderzoek geweest onder de jeugd van Spijk om te achterhalen wat hun ideeën zijn voor een dorpshart. Daarnaast hebben zes studenten landschapsarchitectuur van Hogeschool Van Hall Larenstein het Gelders Eiland als onderzoeksgebied voor hun afstudeerproject uitgekozen. Ze hebben gekeken naar het bijzondere door de rivier gevormde landschap, de rol van de landbouw in het gebied, de relatie met het water, de industriële activiteiten en haar geschiedenis en de potentie van de recreatie. Soms is ingezoomd op Spijk, en zijn ideeën geschetst voor een nieuw dorpshart. Een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers uit de gemeente, Stichting Actief Spijk, diverse experts en de onderzoekers heeft het project regelmatig van feed back voorzien.

Verblijven en ontmoeten zijn de kernwoorden voor het nieuwe dorpshart, niet alleen voor de Spijkenaren maar ook voor de bezoekers. Het dorpshart moet het groene karakter van Spijk versterken en goed aansluiten op de directe omgeving van het dorp. De conclusie van het onderzoek is dat Spijk eigenlijk al een 'dorpshart' heeft. Het dorpshart zit in de mensen en hun netwerken. Het zijn namelijk de verbindingen die het dorpshart 'maken': een divers, complex en sterk netwerk dat je Spijk zou kunnen noemen.

Summary

The residents' association Stichting Actief Spijk tries to enhance the quality of life in their village. A major carrier for a liveable village is a central meeting point, which needs to be developed. A place that provides opportunities for all village activities, that connects the beautiful natural surroundings of the village and its rich industrial history of brickworks. The 2012 residents village plan for Spijk mentions that ramblers and cyclists passing through the village would appreciate a place to rest, a place to eat and drink and toilet facilities. Additionally the residents themselves prefer more green spaces in the village. Stichting Actief Spijk therefore asked the Wageningen UR Science Shop to help design a new heart for the village, focusing on opportunities to improve its liveability.

The project started in the summer of 2012, with a survey among the village youths to identify their views on a heart for the village. In addition, six landscape architecture students from Hogeschool Van Hall Larenstein chose the Gelders Eiland area for their graduation project. They examined the attractiveness and potential of the local landscape, shaped by the river, as well as the role of agriculture in the area, its relation with water bodies, industrial activities and their history and the potential for recreation. As part of this project some also examined the village of Spijk and produced ideas for a new village heart. A supervisory committee including representatives of the municipal authorities, Stichting Actief Spijk, various experts and the researchers regularly provided feedback on the project.

Key words for the new heart for the village are sojourn and encounters, not only for villagers but also for visitors. The new village heart will have to strengthen the village's green character and must connect with its immediate surroundings. The study concluded that, in a sense, Spijk already has a 'heart': it is contained within the residents and their networks. It is the web of interpersonal relations between people which 'makes up' the heart of the village: a varied, complex and strong network that could be called Spijk.

1 Een dorpshart voor Spijk

1.1 Een echte wens

Stichting Actief Spijk (www.stichtingactiefspijk.nl) heeft als dorpsbelangenorganisatie de ambitie de leefbaarheid van Spijk te verbeteren. Dit wil ze duurzaam vormgeven, wat betekent met aandacht voor de sociale, economische en omgevingsaspecten. Het te ontwikkelen dorpshart (een breed gedragen wens) moet hiervoor een belangrijke drager worden. Een plek waar ontmoeting centraal staat, een natuurlijke plek voor het groeiende aantal dorpsactiviteiten. Een plek die het dorp verbindt met zijn weldadig groene omgeving en zijn rijke historie. Dit idee komt voort uit het dorpsplan¹, een plan dat in het afgelopen jaar door de enthousiaste inwoners van het dorp zelf is opgesteld met ondersteuning vanuit de Vereniging Kleine Kernen (VKK) Gelderland. In het dorpsplan worden diverse zaken benoemd die verbetering behoeven, zoals: het ontbreken van voorzieningen voor recreanten (rustplaats, overnachting, toilet, eten en drinken), de gevaarlijke verkeerssituatie op de Spijksedijk, een druk bewandelde en befietste dijk, het ontbreken aan voldoende verkeersremmende maatregelen in het dorp, een grauw en grijs dorpsaanzicht, het kleine aantal verenigingen in het dorp en de smalle bezetting van het dorpshuis, de verouderde speelvoorzieningen, het trapveldje dat soms meer een hondenuitlaatplek lijkt en het buitengebied dat soms als dumpgebied wordt gebruikt.

1.2 Vraag aan de Wetenschapswinkel

Doel

Het doel van dit project is het ondersteunen van Stichting Actief Spijk in haar ambitie om de leefbaarheid van het dorp te verbeteren. Vertrekpunt hiervoor is het verder uitwerken van de in het dorpsplan vastgelegde en gedragen wens om een dorpshart te realiseren. Daarnaast zullen we Stichting Actief Spijk ondersteunen in het vinden van de meest kansrijke en passende strategische verbindingen met ontwikkelingen in haar omgeving die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid van het dorp. Er bestaat veel animo bij diverse vrijwilligers om ondersteuning te bieden.

¹ Het dorpsplan is op 2 maart 2012 gepresenteerd.

Onderzoeksvragen

- 1 Hoe kan er een multifunctioneel² 'dorpshart' worden ingericht rekening houdend met de kwaliteiten van het omringende landschap (groen & water) en de geschiedenis (steenfabricage) van het dorp.
 - Hoe moet het dorpshart eruit gaan zien?
 - Welk programma moet het dorpshart faciliteren (welke wensen hebben de Spijkenaren): hoe kunnen onder meer de speelvoorzieningen worden ingepast?
 - Wat is er voor nodig om het te realiseren, hoe gaat Spijk het doen: hoe kunnen aanleg, inrichting en toekomstig beheer worden geborgd?
 - 2 Hoe kan het dorp als geheel een 'groenere' uitstraling krijgen?
 - Hoe kan het dorpshart bijdragen aan een groenere uitstraling van het dorp?
 - Hoe kan het dorpshart aansluiten op de structuur van het dorp en op het omringende landschap?
 - 3 Welke ontwikkelingen in de nabije omgeving zijn interessant voor Spijk in het kader van leefbaarheid om aansluiting bij te vinden?
 - Wat zijn passende en strategische verbindingen met ontwikkelingen?
-

1.3 Onderzoeksactiviteiten

Voorverkenning en formuleren visie

Het Dorpsplan van Spijk, een door de Spijkenaren zelf met ondersteuning van de Vereniging voor Kleine Kernen geschreven toekomstvisie voor het dorp, is het uitgangspunt geweest. Verder is gebruik gemaakt van een rapport van Van Hemmen en anderen (2011) waarin een ontwikkeling is geschetst van het Gelders Eiland, inclusief Rijnwaarden vanuit een historisch perspectief. In de voorverkenning is de projectdoelstelling op hoofdlijnen vastgesteld en is een duidelijke visie voor een multifunctioneel dorpshart geformuleerd.

Onderzoek onder de jeugd

Bij de totstandkoming van het Dorpsplan van Spijk is de jeugd van Spijk weinig betrokken geweest. Een van de activiteiten was daarom onderzoek onder de jeugd om te achterhalen wat hun ideeën zijn voor een dorpshart. Dit onderzoek is opgezet, uitgevoerd en beschreven door Diana Beljaars (zie par. 4.2. en Bijlage 1).

2 Bestaande activiteiten, toeristische activiteiten, promotie voor bedrijven in de omgeving, de dag van Spijk, zeskamp, kermis, Gelderse Eiland Fair, carnaval, schutterij-activiteiten, sport, spel, etc.

Figuur 1 Een schets van de contouren van een dorpschart en voorstellen voor een groener Spijk ondergaan een kritische toets van de dorpsbewoners op 25 juni 2013. (Foto: Jeroen Kruit)

Inbreng studenten

Projecten van de Wetenschapswinkel hebben als voorwaarde dat er studenten bij het onderzoek betrokken moeten worden. Dit kunnen studenten zijn van Wageningen Universiteit of van de Hogeschool Van Hall Larenstein. Zes studenten van de opleiding Tuin- en Landschapsarchitectuur van de hogeschool hebben het Gelders Eiland als onderzoeksgebied voor hun afstudeerproject uitgekozen. Ze hebben gekeken naar het bijzondere door de rivier gevormde landschap, de rol van de landbouw in het gebied, de relatie met het water, de industriële activiteiten en haar geschiedenis en de potentie van de recreatie. In enkele afstudeerprojecten is daarbij ingezoomd op Spijk, en zijn er ideeën geschetst voor een nieuw dorpschart (zie onder andere Hoofdstuk 4).

Inbreng dorpsbewoners

In een openbare bijeenkomst met de Begeleidingscommissie en de dorpsbewoners is alle beschikbare en bruikbare informatie bij elkaar gebracht en gepresenteerd. Deze bijeenkomst is een toets voor al datgene wat onderzocht is (Figuur 1). De bewoners zijn voor deze bijeenkomst uitgenodigd via een wervende uitnodigingsbrief (zie Bijlage 2).

Eindrapportage

De eindrapportage bestaat uit het overzichtelijk en inzichtelijk samenbrengen van alle informatie. Dit eindresultaat bestaat uit een realistische en toekomstgerichte ontwerpvisie van een multifunctioneel 'Dorpschart'. Tevens zijn adviezen opgenomen, opgesteld in interactie met de inwoners van Spijk, over hoe het dorp als geheel een groenere uitstraling kan krijgen. Adviezen over mogelijkheden voor strategische en/of passende verbindingen met ontwikkelingen in de nabije omgeving zijn minder aan de orde gekomen. Daarvoor ontbrak gewoon de tijd.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 gaat in op het centrale onderwerp: het Dorpshart. Hoofdstuk 3 laat aan de hand van de rijke geschiedenis zien wat voor dorp Spijk eigenlijk is en welke activiteiten de bewoners ontplooiën. In Hoofdstuk 4 staan de uitgangspunten vertaald naar ontwerpkeuzes voor een ontwerpvisie voor het dorpshart centraal. In hoofdstuk 5 blikken we terug en doen we een aantal aanbevelingen voor vervolgstappen.

2 Het dorpshart

Spijk gaat voor een dorpshart met een inrichting die uitnodigt tot verblijven, ontmoeten en spelen voor jong en oud. Het moet een plek worden met een groene uitstraling en verbonden met de prachtige omgeving. De Spijkenaren willen dat de geschiedenis van het dorp in dit plein tastbaar wordt (Figuur 2).

Figuur 2 Het natuurlijke centrum van het dorp is de plek waar alle openbare voorzieningen bij elkaar komen. Er is geen andere plek in Spijk die zich beter leent voor het ontwikkelen van een dorpshart. (Bron: Theo Kool).

Het dorpshart is er voor bezoekers en bewoners. Aan de basis staat een opzet van een plein dat alle openbare functies in het dorp met elkaar verbindt. Een gebied dat verkeersluw zal zijn. Met voldoende plekken om te verblijven en een heldere informatievoorziening gericht op wat je waar in het dorp kunt vinden en wat er aan aanbod is in de omgeving.

Ook is het toegerust op het houden van terugkerende evenementen als markten, manifestaties, de kermis en schuttersfeesten in Spijk. Dat betekent dat het dorpshart wel toegankelijk of op zijn minst bereikbaar moet blijven voor groter transport en dat voorzieningen als stroompunten (t.b.v. marktkramen) idealiter in de 'vloer' verwerkt worden.

Voor bezoekers van Spijk moet het duidelijk zijn waar geparkeerd kan worden en waar informatie gevonden kan worden. Een mogelijkheid is het bundelen van informatie, parkeren, een oplaadpaal en een waterpunt in een Toeristisch Overstap Punt (TOP).

Als verwijzing naar de steenfabricage ligt een inrichting met gebakken klinkers en een prominente plek voor het standbeeld van de steenfabriek arbeider voor de hand.

3 Spijk in een weelderig groene omgeving

3.1 Een rijke geschiedenis

Spijk is een steenfabrieksdorp³ in het Rijnstrangengebied, vlakbij het Duitse Elten. Het dorp maakt deel uit van de gemeente Rijnwaarden en heeft momenteel circa 700 inwoners. Bij Spijk raakt de Rijn voor het eerst aan Nederlands grondgebied om vlak voor Millingen Nederland binnen te komen: pas daar zijn beide oevers Nederlands grondgebied. Het dorp wordt als het ware 'omarmd' door de grens met Duitsland (Figuur 3). Aan de ene kant door de Rijn en aan de noordkant door de Oude Rijnstrang 'De Wild'. Ten oosten van het dorp loopt de Oude Kleefse Postweg (Spyker Weg) waar de mensen met oneven huisnummers in Nederland wonen en de huizen aan de overkant tot Duits grondgebied behoren (Figuur 4a en 4b).

Figuur 3 Panorama op de Elterberg. (Foto: Silko van der Vliet)

3 Mensen zijn aan het eind van de negentiende eeuw hiernaartoe gehaald om te werken in de steenfabriek, maar pendelden ook op en neer naar Limburg om in de mijnen bij te verdienen.

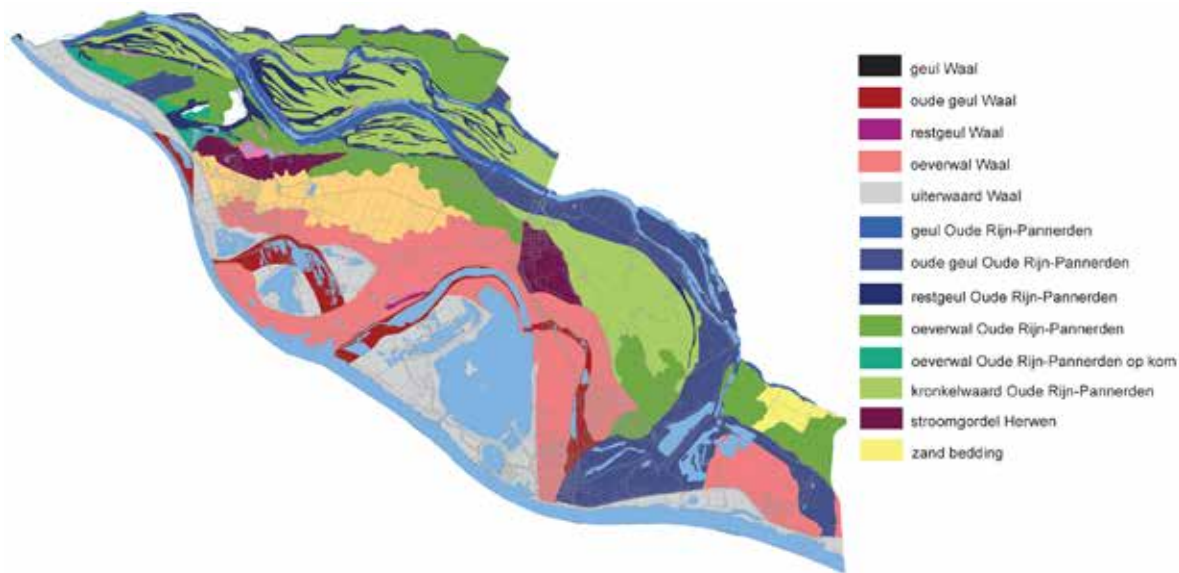
Figuur 4a Het door de rivier gevormde landschap rond Spijk bestaat uit drie hoofdsferen. Deze zijn te karakteriseren als het Rijnstrangengebied, de Drie Dorpenpolder en de Rijn met haar uiterwaarden. Spijk past in deze karakterisering het beste bij het Rijnstrangengebied. (Bron: Theo Kool)

Figuur 4b De toegankelijkheid van dit door de rivier gevormde landschap is zeer beperkt. Verplaatsingen in dit gebied gaan in hoofdzaak langs dijken, over oude kreekruggen en volgens een paar dwarsdoorsteken. (Bron: Marc de Vrij)

De steenfabricage speelt een belangrijke rol in de geschiedenis van het dorp en het heeft zijn groei hieraan te danken (Figuur 5). Als gevolg van de automatisering in de steenfabricage biedt de steenfabriek vandaag weinig werkgelegenheid voor de inwoners van Spijk. De fabriek is nadrukkelijk aanwezig in het landschap; het terrein is vrijwel even groot als de oppervlakte van het hele dorp. Een fraai wandelboekje over de historie van de steenfabriek is in 2011 verschenen (Werkgroep Industrieel Erfgoed Rijnwaarden, z.j.).

Het Rijnstrangengebied was in de tachtigjarige oorlog van groot nationaal belang. Deze rijke geschiedenis is nauwelijks zichtbaar in het landschap, alleen voor de goed geïnformeerde recreant is dit afleesbaar. Het zicht op het Duitse Hoch Elten en de Eltenberg vanuit het dorp is aanlokkelijk. Niet voor niets laten wandelaars en andere passanten weten dat men zich in het buitenland waant (Figuur 6 tot Figuur 10).

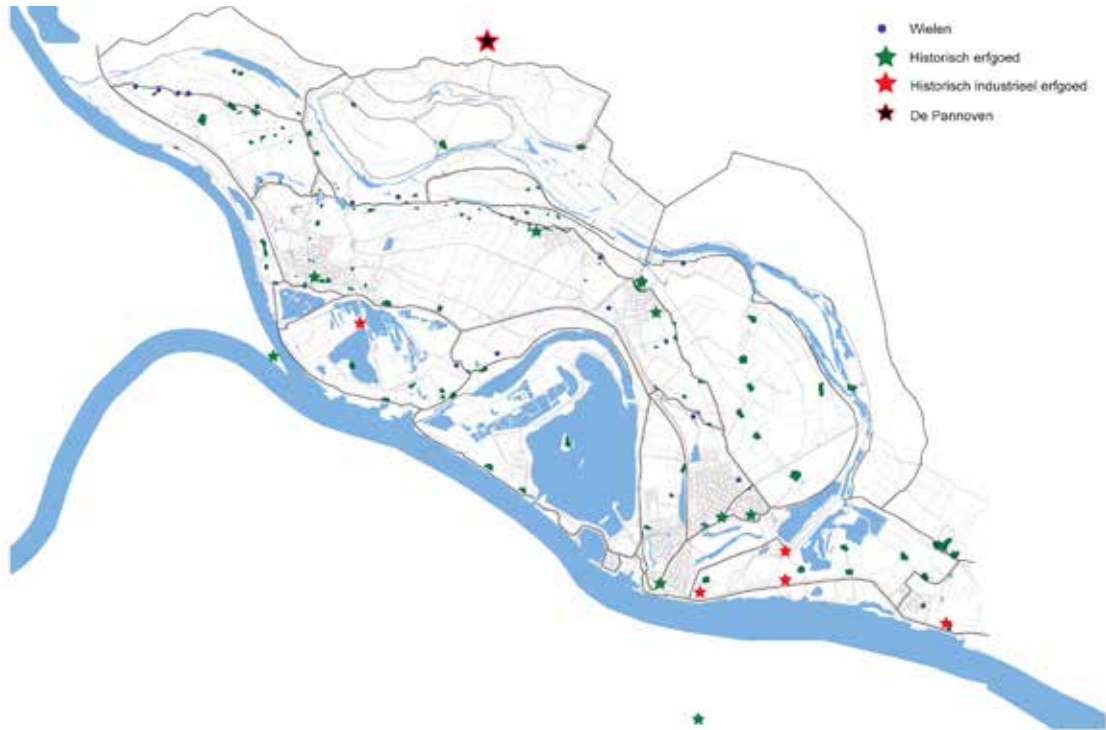
Figuur 5 Oude rivierstroompatronen zijn nog heel goed in het landschap terug te vinden. De met deze patronen samenhangende bodemopbouw is bepalend voor het agrarische gebruik en de winning van klei voor de baksteenindustrie. (Bron: Marc de Vrij)

Figuur 6 Een landschap van dorpen langs dijken, steenovens en afmeerpunten voor de aan en afvoer van klei en bakstenen. (Foto's: Silko van der Vliet)

Jaarlijks passeren vele toeristen het dorp doordat de lange afstandswandelroute 'Het Pieterpad' dwars door Spijk loopt. Deze toeristen blijven nu niet in het dorp omdat voorzieningen ontbreken. Verder zullen de wandelaars zich bewust worden van het razende (vracht)verkeer op de dijk. Voor niet-inwoners is de plek een onbekende en daarmee een onbeminde plek.

Het dorp heeft aantrekkingskracht als vestigingsplaats doordat het prijsniveau voor de huizen relatief laag is en door de rijke groene omgeving. De mensen die van buiten zijn gekomen doen dat voor de rust en de relatief goede bereikbaarheid van de regio Arnhem-Nijmegen. Momenteel heeft het dorp circa 90 huurwoningen en 200 koopwoningen. Plannen voor het bouwen van nieuwe woningen zijn er en locaties hiervoor zijn aangewezen. In 2013 start de bouw van vier huurwoningen, ontwikkeld in samenspraak met bewoners en de woonstichting Vrijleve.

Figuur 7 Het rivierenlandschap als achterland van Spijk herbergt een rijke historie dat op veel plekken is terug te vinden in het landschap. (Bron: Marc de Vrij)

Figuur 8 Op de dijk bij Spijk staat een gerestaureerde kraan als herinnering aan een rijk steenoven verleden
(Foto: Silko van der Vliet)

Figuur 9 Boerderij op een pol in de Ossenwaard. (Foto: Bart Monshouwer)

Figuur 10 Oude spoorstaven van de verdwenen smalspoorlijntjes uit de bloeiperiode van de steenbakindustrie worden op veel plekken gebruikt voor de afrastering. (Foto: Silko van der Vliet)

In de directe omgeving zijn diverse stichtingen actief bezig het gebied recreatief verder te ontwikkelen. Tussen Lobith en Spijk is het plan om een themapark (Carvium Novium) aan te leggen dat zich op de verdere toeristische ontwikkeling van het gebied richt. Een ambitieus kunstproject (www.skulpturen-achse.de) ligt tijdelijk stil vanwege geldgebrek. Ook maakt het gebied deel uit van de Limes, een Romeinse verdedigingslinie die een voorlopige plaatsing heeft gekregen op de werelderfgoedlijst van UNESCO.

Het dorp en haar omgeving maken daarnaast onderdeel uit van het Nationaal Landschap Gelderse Poort. En de uiterwaard Beijenwaard is een gebied met een Natura 2000-status. Juist in dit laatste gebied speelt ook het initiatief van onder meer Rijkswaterstaat om een overnachtingshaven voor de binnenvaart aan te leggen. Een haven die de te kleine haven van Tolkamer moet gaan vervangen (Provincie Gelderland, 2013).

3.2 Een dorp met doorzettingsvermogen

Actief Spijk

Het dorp Spijk is de laatste decennia een beetje ingedut en het voorzieningenniveau is afgenomen. De economische crisis maakt dat de krimp extra hard aankomt. Dit heeft het dorp wakker geschud en een actieve club mensen doen opgestaan die het tij wil keren. In 2007 is daarom de Stichting Actief Spijk opgericht. Een club mensen die is voortgekomen uit een groep actieve bewoners die de speelvoorzieningen terug op niveau wilde brengen. En die de afgelopen jaren hard heeft gewerkt aan initiatieven om Spijk terug op de kaart te zetten (Figuur 11).

Het dorp zelf onderneemt veel. Zo is het dorpsplan na anderhalf jaar hard werken opgeleverd, is er een wandelboekje uitgebracht (Figuur 12) – de wandelroute loopt deels over Duits grondgebied –, is de dijktrap vernieuwd, is het beeld van de steenarbeider weer terug (Figuur 13) en is een

Figuur 11 Stichting actief Spijk is helemaal van deze tijd met een eigen Facebook pagina. (Bron: internet)

rust- en expositieruimte geopend in de voormalige pastorie (Figuur 14). Ook is er mede op initiatief van de inwoners van Spijk sinds een paar jaar een buurtbusverbinding van Spijk naar Zevenaar Station. Het bijzondere van deze verbinding is dat deze via Elten in Duitsland gaat (Figuur 15).

Figuur 12 Met ondersteuning van de KNHM heeft Stichting Actief Spijk een wandelboekje uitgegeven dat verhaalt over een wandeling langs steenfabrieken en tichelgaten (Werkgroep Industrieel Erfgoed Rijnwaarden, z.j.) (Bron: Stichting Actief Spijk)

Figuur 13 Stichting Actief Spijk is er na het vinden van diverse sponsors in geslaagd voldoende middelen te verzamelen om van het ontvreemde beeld van de steenfabrieksarbeider een reproductie te laten maken. Dit beeld zal een centrale plek krijgen in het dorpshart van Spijk. (Foto: Stichting Actief Spijk)

Figuur 14 Met het verdwijnen van de kroeg ontstond er een lastige situatie. Bezoekers, waaronder veel wandelaars (Pieterpad) waren voortaan verstoken van een rustplek. Met de medewerking van de kerk is er in de vergaderruimte van de kerk een rustplek voor wandelaars (bezoekers) ingericht. Hier kan gebruik worden gemaakt van het toilet, zijn koffie en thee tegen een vrijwillige vergoeding beschikbaar en is er een tentoonstelling ingericht over de geschiedenis van het dorp. De aantekeningen in het gastenboek laten goed zien hoe dit initiatief wordt gewaardeerd. (Foto's: Jeroen Kruit)

RUST

Geweldig mooi.
ik ben hier op spijk geboren in 1930.
als oud steenfabriek arbeider, vind het geweldig
veel herinneringen komen toch weer boven.
mensen bedankt
Frits en Maryke Wouters

Hartelijk dank voor de leuke verblijfplaats
en aangenaam verpozen. mooie kerst!

Bedankt voor u HF
gastvrijheid
4 Pieterpad lopers (Religt)

Figuur 15 In de afgelopen jaren zijn een aantal cruciale voorzieningen verdwenen uit het dorp. Het mede door Stichting Actief Spijk mogelijk geworden experiment met een streekbus is een succes geworden. (Bron: internet)

Dorpsplan en dorpsbudget

Met de teruglopende gemeentelijke financiële mogelijkheden en de op de loer liggende krimp moet alles uit de kast gehaald worden om de leefbaarheid te vergroten in het dorp. Dat betekent creatief zijn, multifunctionele oplossingen zoeken en vooral goed proberen aan te sluiten bij ontwikkelingen die in de nabije omgeving spelen.

Nu nog is een door de gemeente gefinancierd dorpsplan tot stand gekomen met bewoners. Voor de begeleiding daarvan zijn twee dorpsplanbegeleiders van de Vereniging Kleine Kernen ingeschakeld. In het Dorpsplan (SAS, 2012) is een door de inwoners van Spijk gedragen visie op de gewenste ontwikkeling van het dorp in de komende jaren vastgelegd. Deze visie op hoofdlijnen is voor zes verschillende thema's uitgewerkt, te weten *Wonen, Voorzieningen, Toerisme, Cultuur & recreatie, Verkeersveiligheid en Dorpsaanzicht*. Bij vier van de thema's is het belang van een dorpshart voor de leefbaarheid nadrukkelijk genoemd als aandachtspunt voor verbetering (Figuur 16 en Figuur 17).

Figuur 16 Stichting Actief Spijk heeft in afstemming met gemeente Rijnwaarden en met ondersteuning van de Vereniging Kleine Kernen samen met de inwoners van Spijk in 2011 en 2012 een dorpsplan geschreven. (Bron: Stichting Actief Spijk)

Figuur 17 Een van de wensen in het dorpsplan was het renoveren van de speeltuin voor de jongste inwoners van Spijk. Om ongelukken te voorkomen hebben de Spijkenaren de oude speeltoestellen verwijderd. Aan de hand van een ontwerp van een stagiaire van de Vereniging Kleine Kernen zal de speeltuin worden heringericht. In dit ontwerp staan de geschiedenis van Spijk en natuurspelen centraal. (Foto: Silko van der Vliet & bron: Google Street view)

De gemeente heeft in het kader van de nieuwe wet op de ruimtelijke ordening recent het bestemmingsplan herzien (Bestemmingsplan voor het dorp Spijk, d.d. 25 juni 2013), en is met derden en het dorp aan het kijken in hoeverre het mogelijk is de dorpen zelf meer invloed te geven bij de besteding van de dorpsbudgetten.

De Stichting Actief Spijk en haar activiteiten kunnen rekenen op bestuurlijk draagvlak. Ze is een erkend samenwerkingspartner voor gemeente Rijnwaarden en een gesprekspartner voor organisaties zoals de woningbouwstichting Vryleve (Figuur 18).

Figuur 18 Mede door de inzet van Stichting Actief Spijk is woningstichting Vryleve bereid gevonden op deze locatie aan de rand van het dorp woningen te realiseren. (Bron: Google Street view)

Trap en pad Spijksedijk

In het kader van 'Kern met Pit' zijn de bewoners actief betrokken bij het opknappen en aankleden van de trap en het pad naar de Spijksedijk. In september 2013 zijn de trap en het pad gereed gekomen. De bewoners hebben hiervoor een bijdrage ontvangen van € 1000,-. (Figuur 19)

Verenigingsleven

Spijk kent een rijk verenigingsleven. Ongeveer vijftien verenigingen, zoals de schutterij, carnaval en de ritmische dansgroep zijn actief. Deze verenigingen spelen een belangrijke rol bij het organiseren van activiteiten en evenementen voor het hele dorp (Figuur 20 en Figuur 21).

Figuur 20 Stichting Actief Spijk organiseert samen met de Dorpsraad van Aerdt de Gelderse Eilandfair. (Bron: internet)

Figuur 21 Spijkenaren kunnen heel goed feestjes vieren. Deze gebakjes zijn gemaakt zijn voor de opening van het Rijnweidepad. (Foto: Jeroen Kruit)

Figuur 19 Met veel vrijwillige inzet van de inwoners van Spijk is een van de wensen uit het dorpsplan, de restauratie van de trap op de dijk gerealiseerd. Deze trap staat toch een beetje symbool voor hoe Spijk passerende wandelaars ontvangt. (Foto: Jeroen Kruit)

Figuur 22 Spijk is een wandelroute rijker. Het Rijnweidepad (klompenpad) voert door het boerenland dat het dorp Spijk omringt. Het 11 kilometer lange pad is aangelegd onder begeleiding van Landschapsbeheer Gelderland met ondersteuning van Stichting Landschap Rijnwaarden, Stichting Actief Spijk, Heemkundekring Rijnwaarden en gemeente Rijnwaarden. Het klompenpad werd tijdens de Lente Fair van 2013 feestelijk geopend. (Foto's: Jeroen Kruit)

Natuur en landschap

Samen met landschapsbeheer Gelderland is in het voorjaar van 2013 het Rijnweidepad aangelegd. Dit gemarkeerde klompenpad voert door de omgeving van Spijk (Figuur 22). Tijdens de wandeling komt de historie van de baksteenindustrie en de dynamiek van dit bewogen rivierenlandschap tot leven. Vrijwilligers uit het dorp zorgen voor het toekomstig onderhoud van het pad. Vermeldenswaardig is ook het wandelboekje over de historie van de steenfabriek dat in december 2011 is aangeboden aan de Commissaris van de Koningin (nu Koning) in Gelderland, Clemens Cornielje. Detail: zijn vader is afkomstig uit Spijk.

In het gebied zijn verder actief de Stichting Recreatie en Toerisme Rijnwaarden (www.gelderseiland.nl) en de Stichting Landschap Rijnwaarden (www.landschaprijnwaarden.nl).

3.3 Hoe zien de bewoners van Spijk de toekomst?

De inwoners van Spijk hebben in het al eerder genoemde Dorpsplan uiteengezet hoe zij de ontwikkelingen in hun dorp in de toekomst zien. Het Dorpsplan bestaat uit verschillende thema's. Deze thema's zijn vastgesteld op basis van de bevindingen van een dorpssschouw. Het gaat om de volgende thema's: Wonen, Verkeersveiligheid, Voorzieningen, Toerisme, Cultuur en recreatie en Dorpsaanzicht. In het kader van het wetenschapswinkelproject is het thema Dorpsaanzicht van belang (zie ook Hoofdstuk 4).

Het thema heeft echter veel raakvlakken met de andere thema's in het Dorpsplan. Het dorpshart is de eerste aanblik als mensen Spijk binnen komen. Ook is het de locatie van diverse evenementen. In het plan is te lezen dat het dorpshart er op dit moment slecht onderhouden bij ligt wat niet bevorderlijk is voor het dorpsaanzicht. De meeste wegen in Spijk zijn voorzien van asfalt. Dit geeft een sombere uitstraling: 'Als straten worden voorzien van klinkers, dan geeft dit een frisse uitstraling met ook een knipoog naar waar Spijk door is ontstaan: namelijk de baksteenindustrie'. (Citaat uit het Dorpsplan)

De Spijkenaren hebben meermalen het idee voor een heus dorpsplein naar voren laten komen: 'De ruimte van het trapveldje is hiervoor uitermate geschikt. Het zou een mooie verbinding kunnen zijn tussen het Dorpshuis, het Café De Smid en de Gerardus Majellakerk. Ook kan het dorpsplein een zeer geschikte plaats zijn voor buitenevenementen. Om dit te realiseren, moet wel de beplanting worden aangepast. Een mogelijkheid is om de bestrating door te laten lopen naar de Willibrordusweg. Als er ook een paar rustplaatsen komen, kan dit nu amper gebruikte terrein een heus trefpunt worden voor jong en oud'.

Om het dorpsaanzicht van Spijk te verfraaien, is volgens het Dorpsplan het volgende noodzakelijk:

- Mogelijkheden voor een multifunctioneel dorpsplein bekijken en uitwerken.
- Geasfalteerde wegen vervangen door klinkerwegen (waar mogelijk).
- Plaatsen van meer bloembakken en/of aanplanting. Plus duidelijk aangeven waar honden welkom zijn.
- Impuls geven aan de kwaliteit en veiligheid van de openbare ruimten. Hierbij valt te denken aan het aanleggen en goed onderhouden van wegen, trottoirs en groenvoorzieningen. Maar ook aan veilige en goed onderhouden speelvoorzieningen. Een mooie dorpskern mag evenmin ontbreken.

3.4 Als het in Spijk lukt...

De gemeente heeft veel ideeën voor het dorp Spijk. Zo vindt men het voortbestaan van het kerkgebouw belangrijk voor het dorp, misschien wel belangrijker dan het gebouw van het dorpshuis en de sporthal. In 2014 is het 100 jaar geleden dat de kerk is ingewijd. Het is goed nu al na te denken over hoe de kerk, wellicht in een andere vorm behouden kan blijven voor nog eens 100 jaar. De bewoners van Spijk hebben allerlei dromen gehad en plannen gemaakt over het medegebruik van de kerk, om deze naast de mis bijvoorbeeld te gebruiken als sporthal, als jongerensoos, als buurthuis, en voor vergaderingen. Mogelijk is het plaatsen van een verdieping een oplossing. Punt is wel dat het open houden van de kerk en het open houden van het dorpshuis samen een lastige opgave lijkt.

4 Ontwerpvisie voor een dorpschart

Zoals in hoofdstuk 2 en 3 is aangegeven, wil Spijk een dorpschart waar verblijven en ontmoeten voor de Spijkenaren zelf en voor bezoekers centraal staat. Het dorpschart moet het groene karakter van Spijk versterken en goed aansluiten op de directe omgeving van Spijk. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de uitgangspunten gebaseerd op het Dorpsplan (4.1) en op de wensen en ideeën van de jeugd van Spijk (4.2) en de daaruit volgende ontwerpkeuzes (4.3).

4.1 Uitgangspunten, een retrospectief: het dorpsplan

Op 19 oktober 2010 wordt met een dorpssschouw een concrete start gemaakt met het ontwikkelen van een eigen dorpsplan. Aan de basis van dit plan staan de thema's wonen, verkeersveiligheid, voorzieningen, toerisme, dorpsaanzicht, cultuur en recreatie. In de werkgroepen worden de aandachtspunten per thema uitgewerkt.

Thema wonen

Bij het thema wonen speelt dat starters en ouderen slecht terecht kunnen in het dorp en daardoor wegtrekken. Er wordt ook gesteld dat de *kwaliteit van de woonomgeving lijdt onder de slechte staat van onderhoud van de straten, stoepen en het openbare groen.*

Thema voorzieningen

Bij het thema voorzieningen wordt duidelijk dat Spijk de voorzieningen die er zijn wil behouden. De laatste jaren zijn dat er steeds minder geworden. Voor de school is het belangrijk dat ouders het vertrouwen houden dat de school blijft. Zonder vertrouwen zouden ze wel eens kunnen overwegen de kinderen al bij voorbaat naar een andere school te sturen. Het dorpshuis de Spieker wordt al voor uiteenlopende doelen gebruikt maar draait geheel op vrijwilligers. Het programma mag voller en er wordt overwogen om te kijken of er ook particuliere activiteiten plaats kunnen vinden. In de dokterspost, een bijgebouwtje van het dorps huis, is er op drie dagen een kort spreekuur. Dit bevalt goed, maar het ontbreken van een internetverbinding is onpraktisch en een spreekuur van een fysiotherapeut wordt gemist. De Gerardus Majellakerk is te groot voor het dorp Spijk. Er wordt amper gebruik van gemaakt. De pastorie wordt al aan een particulier verhuurd. De dorpsbewoners zoeken naar manieren om de vergaderruimte, onderdeel van de kerk, beter te gebruiken. De kerk staat open voor

alternatief gebruik zolang het de belangen van de kerk niet schaadt. Na het sluiten van de cafetaria is ook het café, de enige uitgaansgelegenheid in Spijk, gesloten. Er is wel behoefte aan zo'n plek. Er zal echter een breder programma moeten komen om het ook draaiende te kunnen houden. Nu staat er op de woensdagavond een mobiele frietkraam uit Tolkamer tegenover het Dorpshuis. De rijdende winkel en de bibliobus zijn al verdwenen uit het dorpsbeeld. Op dit moment komen op wekelijkse of twee wekelijkse basis de slager, de bakker, de poelier en de kaasboer langs.

Thema toerisme

Vanuit het thema toerisme wordt aandacht gevraagd voor verblijf in Spijk. Er worden diverse mogelijkheden geïdentificeerd, zoals: een plek waar onder meer wandelaars even kunnen uitrusten, het opnieuw realiseren van een B&B in de voormalige pastorie, een expositieruimte in de kerk, een opgeknapte dijktrap (op de route van het Pieterpad) en meer verblijfplekken in de openbare ruimte. Ook wordt er gesproken over wandelroutes en informatiepanelen.

Thema cultuur & recreatie

Bij het thema cultuur & recreatie wordt ingegaan op wens tot vernieuwing van het speelterrein en het opwaarderen van het trapveldje. Onder het thema verkeersveiligheid is er aandacht voor de slechte staat van sommige wegen en het gegeven dat er op de dijk, maar ook in het dorp, te hard wordt gereden. Het thema dorpsaanzicht wordt neergezet als een verbindend thema. Een heus dorpsplein, iets wat Spijk altijd heeft moeten ontberen, wordt hier neergezet als een belangrijk integratiekader voor de vele wensen en doelstellingen.

Optreden tijdens de Gelders Eiland Fair (april 2013) van Circus Klomp ter ere van de opening van het Klompenpad en de Rustruimte. (Foto: Jeroen Kruit)

4.2 Uitgangspunten, het jeugdonderzoek

Er zijn veel Spijkenaren betrokken geweest bij het maken van het dorpsplan, maar een helder beeld van wat de jeugd wil was er eigenlijk niet. In het kader van dit Wetenschapswinkel project is een jeugdonderzoek uitgevoerd (Beljaars, 2012; zie ook Bijlage 1). Centraal stond de vraag wat er volgens deze groep inwoners van Spijk nodig is om de leefbaarheid te vergroten. Een groep die samen toch maar liefst 15% procent van het totaal aantal inwoners uitmaakt.

Voor de basisschooljeugd van de bovenbouw (8-12 jarigen) blijkt het dorp een wezenlijk deel van de leefwereld uit te maken. Voor middelbare schooljeugd (12-16 jarigen) en de oudere jeugd (17-21 jarigen) ligt de leefwereld veel meer buiten het dorp. De laatsten staan voor de keuze hun baan in de buurt van Spijk te zoeken of naar elders te verhuizen. Zij baseren hun beslissing voor een deel op de manier waarop ze het dorp beleven en hebben beleefd.

Basisschooljeugd

Basisschoolkinderen kwalificeren Spijk voornamelijk als stil, klein en saai. Naast hun huis en dat van familieleden waarderen ze bijna alleen maar de plekken die speciaal voor hen zijn ingericht zoals de speeltuin en het schoolplein. Het blijkt dat pas op 11 en 12-jarige leeftijd ze ook andere plekken meer gaan waarderen zoals een paardenweide, het gebied bij de dijk en de Rijn en de Kerkstraat. De groep wil dat Spijk niet verder krimpt en wil er zelf alleen blijven wonen als hun huis mooi en groot is en als ze het geschikt achten voor hun eigen kinderen. Het dorpshart moet een mooie en gezellige plek worden gericht op vermaak en plezier, zoals een pretpark, zwembad of kinderboerderij.

Kortom: Omdat alle facetten van leven van de basisschooljeugd zich in het dorp afspelen maken ze zoveel mogelijk gebruik van wat er is. Ze verlangen daarbij naar meer keuze en spanning in het aanbod van activiteiten.

Middelbare schooljeugd

Deze groep heeft inmiddels meer gezien van de wereld buiten Spijk en is zeer regelmatig in meer stedelijke omgevingen te vinden omdat ze daar naar school gaan. Hierdoor ervaren ze dagelijks dat in Spijk functies zoals winkels, bioscopen en discotheken afwezig zijn. Opmerkelijk is de tweedeling in deze groep. Allereerst is er een groep die de stedelijke functies in Spijk mist en zich stierlijk verveelt. Vanwege afhankelijkheid van de ouders hebben ze het gevoel vast te zitten in Spijk en spenderen ze hun vrije tijd hoofdzakelijk thuis en op het bankje tegenover het voetbalveldje. Van deze plek worden ze vaak weggestuurd. Dat geeft deze groep het idee dat ze niet welkom zijn. Dit draagt sterk bij aan het (zeer) negatieve beeld dat ze al van Spijk hebben. Maar er is ook een groep die juist de rust en

De Spijkse jeugd in actie op de Gelders Eiland Fair. (Foto's: Jeroen Kruit)

stille en het natuurlijke dat Spijk ze biedt erg kan waarderen, soms zelfs met sterk idyllische overtuigingen. Zij zijn vaker te vinden in de landelijke omgeving van Spijk. Beide groepen hebben behoefte aan meer aanleidingen in het dorp voor ontmoeten en mogelijkheden om dingen samen te doen. De jongeren willen wel in Spijk blijven als er meer voorzieningen komen. Ze realiseren zich dat daar alleen kans toe is als men in Spijk blijft wonen. Het dorpsplein kan daaraan bijdragen. Wanneer dit niet gebeurt denken ze dat ze op termijn zullen verhuizen. Ze willen het hun eigen kinderen 'niet aandoen'. De meerderheid dicht zichzelf wel een actieve rol toe om het dorpshart ook mee te realiseren.

Kortom: Het gemis aan spanning is net als bij de basisschooljeugd ook aanwezig bij een deel van de middelbare schooljeugd. Voor hen mist het dorp alles wat een stedelijke omgeving wel heeft. Deze groep kan zijn draai niet vinden in de eigen woonomgeving en heeft een meer spectaculaire plek nodig voor de compensatie. Toch is er ook een groep voor wie de voorspelbaarheid van het dorp juist rustgevend is. Ze zouden dit nog willen versterken.

Oudere jeugd

Deze groep bestaat nog uit hen die niet zijn verhuisd. Ze lijken hun draai te hebben gevonden in Spijk. De natuurlijke omgeving, de rust, stilte en sfeer worden over het algemeen zeer gewaardeerd. Hun dagelijkse activiteiten hebben ze aangepast op het aanbod in Spijk en voor de rest gaan ze naar steden in de buurt. Ze hebben in feite vrede met het aanbod, al zou iedereen wel graag een (klein) winkeltje in het dorp willen hebben, en eventueel een kroegje of terrasje. De meesten hebben een sociaal netwerk opgebouwd in Spijk waarin ze zich prettig voelen en waardoor ze minder sterk vermaak en plezier buiten Spijk zoeken. Redenen om te vertrekken of blijven in Spijk verschillen per persoon sterk, maar unaniem hebben ze behoefte aan een beter voorzieningenaanbod. Ook voor hen zou het nieuwe dorpshart dit waar

kunnen maken. Het moet dan wel een plek worden om anderen te ontmoeten en contacten te onderhouden. Ze realiseren zich dat het alleen beheersbaar kan worden als ze zich als vrijwilliger inzetten.

Kortom: De oudere jeugd heeft veel minder tegengestelde beelden van en wensen voor hun leven in Spijk. Ze hebben hun behoeften meer aangepast op het aanwezige activiteiten aanbod, al zien ze graag dat er een winkeltje opent. Zij waarderen de prettige sociale sfeer in het dorp. Ze zien graag meer aanleidingen om dorpsgenoten te ontmoeten.

Concluderend

Het dorpshart moet volgens de jeugd een ontmoetingsplek worden die uitnodigt tot activiteit. Een plek om ongedwongen onder de mensen te komen en de prettige sfeer van het dorp te ervaren. Voor de basisschooljeugd moet er een spannende speelplek komen als aanvulling op het bestaande. Voorbeelden als een mini-kinderboerderij of een outdoor knutsel- en constructieplek passeerden de revue. Het wordt van belang geacht dat het dorpshart een plek is waar iedereen welkom is en waar ruimte is voor alle inwoners, dus ook voor de middelbare schooljeugd.

4.3 Ontwerpkeuzes

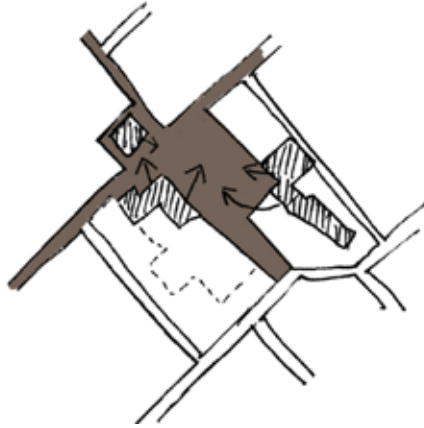
Deze paragraaf gaat in op de gemaakte ontwerpkeuzes als een mogelijke vertaling van de geformuleerde uitgangspunten. Aan de hand van een aantal items laten we zien hoe het dorpshart van Spijk eruit zou kunnen zien (Figuur 23-37).

Uitgangspunten voor een ontwerpvisie:

- 1 Het dorpshart verbindt alle openbare functies in het dorp met elkaar in een verkeersluw gebied.
- 2 De geschiedenis van het dorp wordt tastbaar in dit dorpshart. Dus gebakken klinkers als verharding en een prominente plek voor het standbeeld van de steenfabriek arbeider liggen voor de hand.
- 3 Een plek die toegerust is op het houden van terugkerende evenementen als markten, manifestaties, de kermis en schuttersfeesten in Spijk. Dus toegankelijk voor incidenteel groter transport.
- 4 Een inrichting die uitnodigt tot verblijven, ontmoeten en spelen voor jong en oud voor bezoekers en bewoners.
- 5 Parkeren en informatievoorziening zijn gebundeld voor bezoekers van Spijk. Een informatievoorziening gericht op wat je waar in het dorp kunt vinden en wat er aan aanbod is in de omgeving.
- 6 Een plek met een groene uitstraling en verbonden met de prachtige omgeving.

1 - Het dorpshart verbindt alle openbare functies in het dorp met elkaar in een verkeerssluw gebied.

Openbaar

Figuur 23 Het dorpshart van Spijk gaat idealiter de openbare plekken van Spijk verenigen. Alle openbare gebouwen worden onderdeel van het dorpshart. Gevels sluiten aan op het centrale plein. In het schetsvoorbeeld van de kerk is dat geïllustreerd. Deze opzet zorgt voor overzicht en verbinding. (Bronnen: Theo Kool, Google Street view en Jeroen Kruit)

Zoekruimte

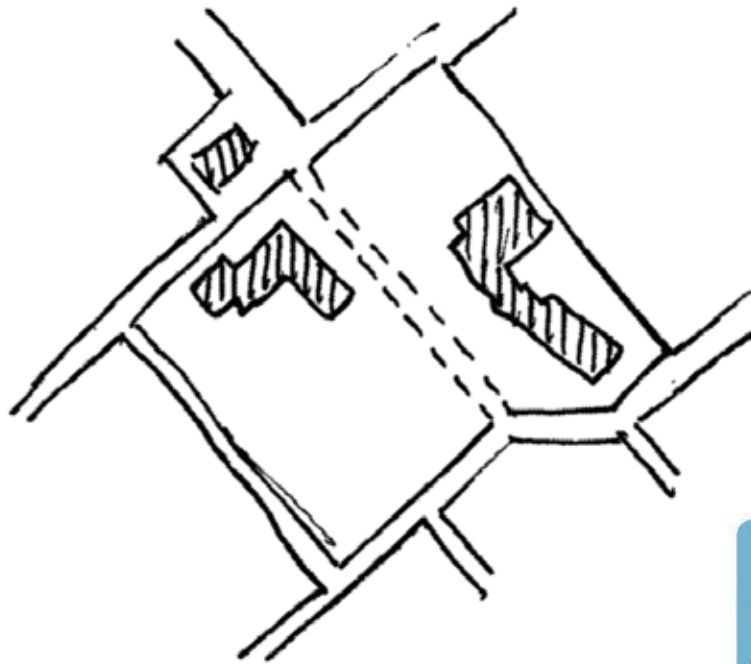

Figuur 24 Een fysiek dorpshart voor Spijk ligt het meest voor de hand daar waar alle openbare voorzieningen bij elkaar komen. Een plek voor ontmoeting en verblijf als contramal van de begraafplaats, het groene hart van het dorp. De luchtfoto geeft een grove afbakening van het dorps hart waarbij de bestaande (openbare) gebouwen en (besloten) buitenruimten zijn uitgesneden. Deze vormen als het ware de wanden van het dorps hart. De fraaie laan (Willibrordusweg) en de kruising Kerkstraat vormen samen met de bestaande parkeerplaatsen, het trapveld en de ruimte voor het buurthuis de basis voor het dorps hart. (Bron: Google Maps)

Figuur 25 Het gele kader geeft de zoekruimte aan voor het te vormen dorpshart van Spijk. De belangrijkste afweging voor deze locatie zijn de nabijheid van de openbare functies van het dorp. Sterke elementen zijn de aanwezigheid van de groene begraafplaats, de fraaie Willibrordus 'laan', en de bestaande ruimte nu gereserveerd voor parkeren, het trapveld en het grasveld en de stoep voor Dorpshuis De Spieker. Het ligt voor de hand de Willibrordus-weg uit de verkeersroutatie te halen. Het verdient wel aanbeveling de Kerkstraat in de verkeersroutatie te houden. Door deze weg bijvoorbeeld ook in klinkers uit voeren blijft het toch onderdeel van het dorpshart. Door op strategische plekken bomen te planten kan de Willibrordus 'laan' uitgroeien tot een soort Franse laan. Hiermee vormt het tevens de kern van het dorpshart. (Bron: Jeroen Kruit)

- 1 Gerardus Majellakerk
- 2 Rustpunt & expositieruimte
- 3 De (bewoonde) pastorie/B&B (optioneel)
- 4 Café De Smid (vooralsnog gesloten)
- 5 Gymzaal
- 6 Dorpshuis De Spieker
- 7 De dokterspost
- 8 Basisschool Sint Willibrordus
- 9 De bushalte
- 10 Het trapveld

Figuur 26 Het dorpshart wordt in het voorkeursscenario autoluw. Geen parkeren meer midden in het centrum. In het kaartje is de Willibrordusweg deels 'verwijderd'. Alleen hulpdiensten en een incidentele vrachtauto (kermis) behouden gebruiksrecht. (Bronnen: Theo Kool en internet)

2 - De geschiedenis van het dorp wordt tastbaar in dit dorpshart. Dus gebakken klinkers als verharding en een prominente plek voor het standbeeld van de steenfabriek arbeider liggen voor de hand.

Figuur 27 Bij het vormgeven van het dorpshart leeft een sterk verlangen de geschiedenis van het dorp te laten zien. Dat betekent prominente plekken voor monumenten en natuurlijk gebakken klinkers als verharding. Stichting Actief Spijk heeft een goede verstandhouding met de nabijgelegen steenfabriek. Spijk vormt een mooi uithangbord voor het 'tentoonstellen' van de lokaal gebakken bestratingsproducten. (Bron: internet)

3 - Een plek die toegerust is op het houden van terugkerende evenementen als markten, manifestaties, de kermis en schuttersfeesten in Spijk. Dus toegankelijk voor incidenteel groter transport.

Figuur 28 Het dorpshart – hier een zonovergoten referentiebeeld uit Zuid-Europa – is een aangename plek om elkaar te ontmoeten tijdens diverse terugkerende activiteiten als markten, festivals, kermis etc. Kortom: een plek waar het goed toeven is. (Bron: internet)

4 - Een inrichting die uitnodigt tot verblijven, ontmoeten en spelen voor jong en oud voor bezoekers en bewoners.

Figuur 29 Een dorps hart voor bewoners en bezoekers is een uitgangspunt. Daarnaast is het ook zaak ruimte voor verschillende behoeften in het dorps hart te realiseren. Een gevarieerd aanbod voor diverse groepen en activiteiten is dus wezenlijk. (Bron: internet)

Figuur 30. Een dorps hart met een prettige sfeer en dito verlichting. (Bron: internet)

5 - Parkeren en informatievoorziening zijn gebundeld voor bezoekers van Spijk. Een informatievoorziening gericht op wat je waar in het dorp kunt vinden en wat er aan aanbod is in de omgeving.

Figuur 31. Een dorpschart waar het gemakkelijk oriënteren is. (Bron: internet)

Figuur 32 Het dorpschart is er voor bewoners en bezoekers. De levendigheid van het dorpschart neemt toe als het ook een plek wordt waar een bezoeker kan 'opladen'. Dit kan betrekking hebben op de mensen (drinkwater) of op het transportmiddel (oplaadpunt elektrische fietsen). Dit zou als een TOP (Toeristisch Overstap Punt) kunnen worden vormgegeven. In het laatste geval zal er ook parkeergelegenheid moeten zijn voor auto's. (Bron: internet)

6 - Een plek met een groene uitstraling en verbonden met de prachtige omgeving.

Straatbeeld

Figuur 33 De gebruikte verharding is zeer bepalend voor het straatbeeld. De nieuwe verharding van het dorpshart in gebakken klinkers ligt voor de hand. Maar ook de 'woonstraten' verdienen zo'n verharding. Naast een andere verharding kan een aanpassing van het straatprofiel ook sterk bijdragen aan een dorps (gezelliger) straatbeeld. Dit beeld illustreert een soort dorps verharding zonder verhoogde stoep. In dit wegprofiel gebruiken alle verkeerstromen (zoals dat 'hoort' in een dorp) een en dezelfde ruimte. Behalve de woonstraten met een dorpsprofiel uitgevoerd in klinkers is het een mogelijkheid de doorgaande route (blijvend) in asfalt uit te voeren (onder meer voor het openbaar vervoer). (Bron: internet; referentiebeeld)

Vergroenen

Figuur 34 Naast het dorpshart speelt ook de wens het dorp een groenere uitstraling te geven. Spijk kent een concentratie van groen op een paar plekken. Je zou kunnen zeggen dat de begraafplaats het groene hart van het dorp vormt. Op andere plekken ontbreekt het geheel. De kruising Dijkhoevestraat - Kerkstraat in het dorp laat zien dat met een groene erfafscheiding al enorm veel effect behaald kan worden. (Foto's en bronnen: Jeroen Kruit en Google Street view)

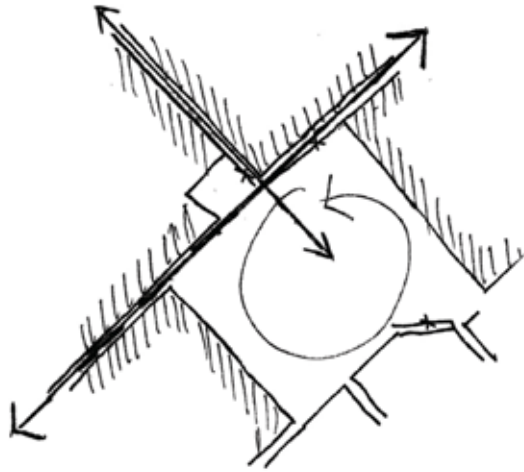
Figuur 35 Deze beelden laten zien wat het effect kan zijn van groen als erfscheiding. Mogelijk is dit een onderwerp dat met Landschapsbeheer Gelderland kan worden opgepakt. Verder is voor dit idee vanzelfsprekend wel de medewerking van de bewoners nodig. De erfscheiding bevindt zich namelijk op privé grond. (Bron: Silko van der Vliet en internet)

Figuur 36 Het vergroten van de groene uitstraling van het dorp kan ook vorm krijgen door natuurlijke speelaanleidingen te creëren. Zoals het gebruik van wilgentenen om speelplekken te maken. Een andere vorm van vergroenen is het hergebruiken van oude materialen. Daarmee kunnen soms op een simpele manier nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd. (Bron: internet)

Zichtlijnen

Figuur 37 Een van de grote kwaliteiten van Spijk is de kleinschaligheid van het dorp. Vanuit bijna alle straten is er wel uitzicht op het groene omringende boeren landschap. Dat is iets om te koesteren en dus iets om rekening mee te houden bij het herinrichten van straatprofielen of het realiseren van het dorpshart. (Bronnen: Theo Kool en Google Street view)

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Een dorpshart, het bestaat eigenlijk al!

Spijk heeft als dorp misschien nooit een dorpshart in de vorm van een dorpsplein gehad, maar de kerk, de school, het dorpshuis De Spieker, de begraafplaats, het trapveldje en de parkeervakken langs de weg vormen het natuurlijk hart van het dorp. Alle openbare functies en gebouwen grenzen aan dit gebied. Als er activiteiten zijn, wordt deze ruimte daarvoor gebruikt. Spijk mag dan geen dorpsplein hebben, een 'dorpshart' is er wel degelijk. Het dorpshart zit in de mensen en hun netwerken. De fysieke weerslag van het dorpshart is hoogstens een laatste stap in dat proces.

In 'The connected city: how networks are shaping the modern metropolis', beschrijft Neal Zachary (2012) de stad vanuit waarneembare patronen van relaties (netwerken). De mensen en hun verbindingen vormen de cruciale onderlegger voor een dorp of een stad. Bij het beschrijven van die netwerken gaat hij uit van verschillende schaalniveaus (Micro, Meso, Macro). Deze niveaus zijn ook terug te vinden in Spijk. Vrij vertaald zijn dat bijvoorbeeld de relaties tussen de dorpingen onderling, de relaties van het dorp met de woningstichting of de steenfabriek en de relaties van het dorp met andere dorpen in de gemeente Rijnwaarden. Het zijn juist deze verbindingen die het dorpshart 'maken'.

Zo kunnen kleine ingrepen in het dorp als de bouw van de vier relatief goedkope huurwoningen voor positieve energie in de dorpsgemeenschap zorgen en daardoor mensen dichterbij elkaar brengen. Ook de betrokkenheid van de steenfabriek om zich in te zetten voor de leefbaarheid in het dorp draagt bij aan de binding tussen de mensen.

In figuur 38 doen we een poging het netwerk te verbeelden zoals wij dat hebben ervaren in de afgelopen twee jaar. Uit het beeld komt een divers, complex en sterk netwerk naar voren dat je Spijk zou kunnen noemen.

de klus als geheel is lastig zelf (als vrijwilligersgroep) uit te voeren. Echter door het te faseren is het wel behapbaar te maken. Het advies is dan ook een prioritering aan te geven. Welke elementen van de ontwerpvisie zijn essentieel voor de Spijkenaren en de bezoekers om het dorpshart als zodanig zo snel mogelijk te kunnen ervaren en gebruiken?

Ook is het goed om in overleg met de gemeente te onderzoeken welke elementen van de ontwerpvisie procedureplichtig zijn. Planologische procedures met inspraakrondes kosten nu eenmaal tijd. Het is goed om daar op voorhand zicht op te hebben. Dit kan al worden nagegaan op basis van de contourenschets die er nu ligt.

Voor Spijk is het zaak dat het dorpshart ook zonder of met minimaal budget kan worden gerealiseerd. Zo bieden de elementen van de ontwerpvisie die nu onder de gemeentelijke begroting vallen mogelijkheden voor onderhandeling. Ook is de toezegging van de steenfabriek bestratingsmaterialen te willen leveren eentje om verder te concretiseren (wat is het doel van de steenfabriek, wat voor materialen zijn mogelijk, wat wil Spijk zelf).

We hebben geconstateerd dat het dorp in een prachtige omgeving ligt, een omgeving die het wonen in Spijk aantrekkelijk maakt. De weldaad van de groene omgeving ontbreekt echter in het dorp zelf. Met relatief eenvoudige ingrepen is het mogelijk het groene karakter van het dorp te versterken. Het in dit onderzoek gedane voorstel daarvoor vraagt wel om medewerking van de inwoners van Spijk.

De al eerder aangetipte discussie over het in eigen beheer gaan uitvoeren van het publieke groenbeheer in het dorp biedt wellicht mogelijkheden om aanleg en beheer van het groen in het dorpshart mogelijk te maken. Plantmateriaal voor het dorpshart kan een forse kostenpost worden. Wellicht dat een plaatselijke hovenier en ook Landshapsbeheer goede ingangen zijn om dit tegen beperkte vergoedingen te organiseren.

5.3 Spijk staat op de kaart!

De hierboven geschetste toekomstmogelijkheden richten zich primair op het versterken van de Spijkse gemeenschap. Het realiseren van een fysieke centrale ontmoetingsplek, het dorpshart, maakt Spijk ook aantrekkelijker voor bezoekers.

Maar er zijn nog andere mogelijkheden om Spijk voor bezoekers interessanter te maken. Spijk ligt midden in een rivierenlandschap met een onstuimige geschiedenis (Limes en de tachtigjarige oorlog) en een ongewisse toekomst (klimaatverandering en wateropgave). Door zich als gemeenschap in de discussie over waterberging te roeren, kan Spijk zich zichtbaarder maken voor Provincie, waterschap en Rijkswaterstaat. Ook is het interessant om te onderzoeken hoe Spijk kan meeliften op de zoektocht van de gemeente Rijnwaarden om de redoutes uit de zogenaamde circumvallatie linie van Frederik Hendrik (tachtigjarige oorlog – 1568-1648) weer op de kaart te zetten (Van Hemmen 2013; Van Hemmen en Mulder, 2013). Kortom landschap en historie vormen een interessante basis om de gemeente Rijnwaarden en Spijk in het bijzonder op de kaart te zetten.

Geraadpleegde literatuur en achtergrondinformatie

Beljaars, D. (2012). Rapportage jeugdopinie Spijk. Interne notitie, Alterra Wageningen UR, Wageningen.

Dam, R. van, R. During & I. Salverda (2008). Burgers en landschap; Deel 2. Trends en theorieën over betrokkenheid van burgers. Alterra Wageningen UR, Wageningen.

Duineveld, M., B. ten Cate & R. During (2011). Een terugtrekkende overheid vraagt om initiatiefrijke burgers. Landwerk 2011 (1). - p. 28-30.

Gemeente Rijnwaarden (2013). Bestemmingsplan voor het dorp Spijk, d.d. 25 juni 2013

Hemmen, F. van; M. Tilstra & J.M. Mulder (2011). Sleutel van het verleden, sleutel tot de toekomst: de roemrijke cultuurhistorie van de Rijnstrangen als drijvende kracht voor economische vernieuwing. Een evaluatie van kwaliteiten en kansen. Provincie Gelderland, Arnhem.

Hemmen, F. van (2013). Bakens van de 'Oranje Limes'; De riviervediging met de Opstand (1568-1648); haar wachtposten, hun tijdloze betekenis als symbool voor een slim verbond met het water. Uitgave: Ferdinand van Hemmen – Landschapshistorie, Huissen.

Hemmen, F. van en J.R. Mulder (2013). Relicten van overlevingsdrang in het domein van de rivier. Cultuurhistorie van de Oude Rijn tussen Spijk en Kandia onder de loep; inventarisatie en aandachtspunten voor natuur- en wateropgaven. Uitgave: Ferdinand van Hemmen - Landschapshistorie, Huissen.

Hoeven, N. van der & D.J. Stobbelaar (2006). De meerwaarde van tuinparken; De betekenis van tuinparken in een stedelijk omgeving. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 222.

Kersten, I.C. J. Noordhuizen, M. Duineveld, A. Pellis & B. ten Cate (2010) Ons Europaplein: ontwerp voor een nieuw Europaplein in Renkum. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 272.

Kruit, J. (2011). Zutphens verscholen havengebied. Participatieve planontwikkeling voor de Mars- uiterwaarden, een groenblauwe oase in de stad. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 271.

Kruit, J. & H. van Blitterswijk (2009). Een Nieuwe Koekelt, Kloppend groen hart van Ede. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 258.

Kruit, J. & P. Veer (2011). Bewonersparticipatie in het openbaar groenbeheer. 'State of the art' na vijf jaar zelfbeheer in de wijk EVA-Lanxmeer (Culemborg). Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 270.

Neal, Z.P. (2013). The connected city: how networks are shaping the modern metropolis. Routledge/ Taylor & Francis, Abingdon, UK. 256 pp.

Noorduijn, L. & A. Wals (2003). Een tuin voor de hele buurt. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 192.

Provincie Gelderland (2013). Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Definitief, versie 7 mei 2013; Overnachtingshaven Lobith. Provincie Gelderland, Arnhem. 28 pp.

Salverda, I. & R. van Dam (2008). Burgers en landschap. Deel 1 - Voorbeelden van burgerparticipatie en maatschappelijk initiatief. Alterra Wageningen UR, Wageningen.

SAS (2012). Dorpsplan Spijk; Onze bouwstenen voor een leefbaar(der) Spijk. Stichting Actief Spijk, Spijk.

Veer, P. (2011). Op weg naar Park Essenburg. Advies aan Bewonersgroep ProGroen Rotterdam. Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 280.

Werkgroep Industrieel Erfgoed Rijnwaarden (z.j.). Wandelen langs schoorstenen en tichelgaten; Industrieel erfgoed, steenfabricage Spijk. Stichting Heemkundekring Rijnwaarden, Aerdts.

Wiel, H. van der (2004). Tuinen in een landschap van steen. De betekenis van groen voor een leefbare buurt. In de serie: neem de natuur in De Wijk in de natuur. Landelijk Centrum Opbouwwerk. Verkrijgbaar via MoVisie, Utrecht (www.movisie.nl)

Windt, N.P. van der; K. Bakker, F. Fähnrich & B. ten Cate (2007). Buitengewoon binnenterrein: met buurtbewoners ontwerpen aan een plein in de Arnhemse wijk Sint Marten Wageningen UR, Wetenschapswinkel. Rapport 237.

Zoest, J. van, A. Nobel, K. van Breenen, P. Boekschoten & H. Baas (2009). Tuinen van Amsterdam. Hoe een verrommelend landelijk stadsrandgebied gaat veranderen in een eigentijds groen recreatiegebied. Themanummer PlanAmsterdam, 2009-1, Dienst Ruimtelijke Ordening, Amsterdam.

Websites (selectie)

Nationaal Landschap Gelderse Poort
Natura 2000-gebied Gelderse Poort
www.carviumnovum.nl
www.emmspijk.nl
www.gelderseiland.nl
www.heemkundekringrijnwaarden.nl
www.knhm.nl
www.landschaprijnwaarden.nl
www.landschapsbeheergelderland.nl

www.limes.nl
www.ritmischedansgroepspijk.nl
www.rijnwaarden.nl
www.skulpturen-achse.de
www.stichtingactiefspijk.nl
www.vkk gelderland.nl
www.vandersandengroup.nl/huwa
www.vryleve.nl

Niet gepubliceerde bronnen

Monshouwer, B. (2013). Afstudeerscriptie Hogeschool van Hall Larenstein, Velp
Kool, T. (2013). Afstudeerscriptie Hogeschool van Hall Larenstein, Velp
Vrij, M. de (2013). Afstudeerscriptie Hogeschool van Hall Larenstein, Velp
Vliet, S. van der (2013). Afstudeerscriptie Hogeschool van Hall Larenstein, Velp

Vragenlijst jeugdonderzoek Spijk

Deze vragenlijst bestaat uit drie korte delen die bestaan uit open vragen. Graag je antwoorden kort beargumenteren. Hartelijk dank voor je medewerking en veel plezier met het invullen van de vragen!

Leeftijd: _____ jaar

Geslacht: **jongen** / **meisje** (omcirkelen wat van toepassing is)

Deel 1. WONEN IN SPIJK

1. Hoelang woon je al in Spijk? _____ jaar
2. Wat vind je leuk aan wonen in Spijk?
3. Wat herinner je je van Spijk als je op vakantie bent?
4. Wat is het mooiste plekje in Spijk en waarom?
5. Waar ben je in je vrije tijd te vinden en wat doe je dan?
6. Wat kan je niet doen in Spijk en zou je wel zou willen dat je kon doen?

Deel 2. DE TOEKOMST

Nu volgen een aantal vragen over wat jij wil in de toekomst en hoe Spijk in dit plaatje past.

7. Hoe denk je dat Spijk er in de toekomst uit zal zien?
8. Hoe denk je dat je leven eruit ziet als je 30 bent (baan, familie)?
9. Wil je blijven wonen in Spijk?
Zo *ja*, wat moet er behouden worden in Spijk zodat jij optimaal van het dorp kan blijven genieten?
Zo *nee*, wat moet er veranderen in Spijk om te zorgen dat je er blijft wonen?

Deel 3. EEN NIEUW DORPSHART VOOR SPIJK

Misschien heb je er al iets van gehoord, maar er komt een nieuw dorpshart in Spijk.

Niemand weet nog hoe het eruit komt te zien en alles is nog mogelijk.

10. Als Spijk een nieuw dorpshart krijgt, wat wil je daar dan kunnen doen?
11. Stel dat jij het dorpshart zou mogen ontwerpen, kan je beschrijven hoe zou het er dan uit zou zien?
12. Hoe zou je kunnen zorgen dat het dorpshart zo blijft zoals jij het wilt?
13. Hoe zou jij kunnen helpen met het dorpshart?

Einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor je medewerking!
Graag deze vragenlijst zo spoedig mogelijk terug sturen in de bijgevoegde envelop.

Onder alle inzendingen verloten we BIOSCOOPKAARTJES!

Wil je kans maken op zo'n kaartje?
Vul dan hieronder je naam en adres in!

Naam: _____

Straatnaam + huisnummer: _____

De winnaars worden bekend gemaakt via de Facebook pagina
en website van Stichting Actief Spijk. (www.stichtingactiefspijk.nl)

Bijlage 2

Uitnodiging inwoners Spijk voor bijeenkomst Ontwerp-ideeën

25 juni 2013 van 19.30-21.00 uur in het zaaltje bij de Kerk

De Stichting Actief Spijk (SAS) staat voor een leefbaar Spijk. Een dorpshart moet hiervoor een belangrijke drager worden. Een plek waar ontmoeten centraal staat en waar ruimte is voor alle dorpsactiviteiten. Een plek die verbonden is met de geweldige natuurlijke omgeving en de rijke steenfabricagegeschiedenis.

In het dorpsplan (2012) wordt al aangegeven dat er een noodzaak is voor voorzieningen voor passerende recreanten (rustplaats, overnachting, toilet, eten en drinken) en dat er behoefte bestaat aan een groener dorpsaanzicht. De Stichting Actief Spijk heeft de Wetenschapswinkel van Wageningen UR gevraagd om te ondersteunen bij de visievorming voor een dorpsplan. Met aandacht voor ontwikkelingen (kansen) die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van Spijk.

In de zomer van 2012 zijn we samen aan de slag gegaan. Er is een onderzoek geweest onder de jeugd van Spijk om te achterhalen wat hun ideeën zijn voor een dorpshart. Daarnaast hebben zes studenten landschapsarchitectuur van Hogeschool Van Hall Larenstein het Gelders Eiland als onderzoeksgebied voor hun afstudeerproject uitgekozen. Ze hebben gekeken naar het bijzondere door de rivier gevormde landschap, de rol van de landbouw in het gebied, de relatie met het water, de industriële activiteiten en haar geschiedenis en de potentie van de recreatie. Soms is ingezoomd op Spijk, en zijn ideeën geschetst voor een nieuw dorpshart. Een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers uit de gemeente, Stichting Actief Spijk, diverse experts en de onderzoekers heeft het project het afgelopen jaar regelmatig van feed back voorzien.

We zijn op dit moment zo ver dat we de ideeën en schetsen voor Spijk en in het bijzonder voor het dorpshart willen voorleggen aan iedereen uit het dorp. In deze bijeenkomst willen we toetsen of de ontwerp-ideeën op draagvlak kunnen rekenen en ook realiseerbaar zijn.

Voor deze bijeenkomst nodigen wij u van harte uit.

Z.O.Z.

Het programma voor dinsdag 25 juni is als volgt (Locatie: Zaalje bij de kerk in Spijk)

19.30 uur: Inloop met koffie/thee

19.45 uur: Welkom en introductie door Guido Ariessen, secretaris SAS

19.50 uur: Presentatie 'Ideeën voor Groen dorpshart in Spijk' door Jeroen Kruit en Bram ten Cate
(Wetenschapswinkel, Wageningen UR)

20.15 uur: Discussie

20.50 uur: Vervolgtraject project

21.00 uur: Sluiting

We zien uit naar jullie aanwezigheid!!!

Met vriendelijke groeten,

Guido Ariessen en Ilona Schopman (SAS)

Jeroen Kruit en Bram ten Cate (Wageningen UR)

Wageningen UR, Wetenschapswinkel
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
T (0317) 48 39 08
E wetenschapswinkel@wur.nl

www.wageningenUR.nl/wetenschapswinkel

Wageningen UR (University & Research centre) ondersteunt met de Wetenschapswinkel maatschappelijke organisaties als verenigingen, actiegroepen en belangenorganisaties. Deze kunnen bij ons terecht met onderzoeksvragen die een maatschappelijk doel dienen. Samen met studenten, onderzoekers en maatschappelijke groepen maken wij inspirerende onderzoeksprojecten mogelijk.

